మనోరమ

శ్రీ రాజేంద్ర

పెళ్లి చూపులకు వెళ్లి నేనూ, మా నాన్నగారూ అప్పుడే ఇంటికి తిరిగి వచ్చాము. వచ్చిన ఐదునిముషాల్లోనే మామయ్యకూడా వచ్చాడు. వస్తూనే వచ్చిన పని కాస్తా వివరించేశాడు.

"అమ్మాయికి త్వరలో పెళ్లి చేసేయాలనుకొంటున్నాం. వేరే వరుణ్ణి అన్వేషించడమెందుకని మనవాడికే యిచ్చి చేసేద్దామనుకొన్నాను" అని తన ఉదారతను ప్రకటించి, అందరి ముఖాలూ ఎలా వున్నాయో అని చూశాడు.

ఎవ్వరం వెంటనే మాట్లాడలేక పోయాము. నాన్న మాత్రం "ఆఁ ... "అన్నాడంతే. ఆశ్చర్యంతో ఉక్కిరి బిక్కిరి అయ్యాను నేను.

మా మామయ్య ఒక పెద్ద లక్షాధికారి. ఆయన ఎప్పుడూ మీదిచూపులు చూసేమనిషి అంటుంటారు. దారి తప్పికూడా, తనకంటే తక్కువస్థితిగలవారింటికి వెళ్లడు. నోరు తప్పికూడా హీనమైనవారితో ప్రసంగించడు. గత మూడేళ్లుగా మా యింటికీ, వారి యింటికీ మధ్య రాకపోకలుకూడా లేవు. నాకు మాత్రం మామయ్య కూతురు మనోరమతో పరిచయముంది. కొంతవరకూ స్నేహమూవుంది. ఇద్దరం ఒకే కాలేజీలో చదువుకొన్నాము. ఆమె సహజ సౌందర్యకంటే, ఆమె అలంకరణ ఆమెకు ఎంతో అందాన్నిచ్చేది. మామయ్య కూతురయినా నేనే నాడూ ఆమెతో అంత చనువుగా ప్రవర్తించివుండలేదు. ఆమె ఒక లక్షాధికారి కుమార్తెగనక, నాకు సరయిన గౌరవం ఆమె ఇవ్వకపోవచ్చు! అలాంటప్పుడు మనమై ఆమెతో అట్టే సంబంధం వుంచుకోవడం మంచిది కాదనుకొన్నాను. రెండుమూడు మార్లు ఆమె పిలిచింది ఇంటికి; వెళ్ళాను వచ్చాను. అంతే!

మొదట్లో ఆమెపై నా కెలాంటి అభిప్రాయమూ వుండేది కాదు. ఆమె గుణంలో ఎలాంటిదీ, అందంలో ఎలాంటిదనికూడా నేను ఆలోచించలేదు. 'ఆమె అందని ద్రాక్షపండ'ని నాకు తెలుసు. ఆమెను నా వశంచేసుకోవచ్చునా, ఆమె అందంగావుందా, ఆమె మంచిదా, ఆమెను ప్రేమిస్తే ... ఇలాంటి ఏ ఆలోచనలకూ నేను స్థానమివ్వలేదు. ధోరణి అదోరకంగా నుంటుండేది.

కాలేజీలోని ప్రతి అమ్మాయినీచూసి, ప్రతిమారూ ఈ అమ్మాయి బావుంది, ఆ అమ్మాయి బావుంది ... ఈ అమ్మాయిని ప్రేమిస్తే, ఆ అమ్మాయిని ప్రేమిస్తే ఇలా వుండేవి ఆ నాటి నా ఆలోచనలు. ఇద్దరమ్మాయిలకు 'లవ్ లెటర్స్' వ్రాశాను. ఒకమ్మాయి ప్రత్యుత్తరమే వ్రాయలేదు. మరొకమ్మాయి చీవాట్లు పెడుతూ వ్రాసింది!

2

మనోరమ ఆస్తిపాస్తుల వివరాలు తెలిసిన ప్రతివాడూ, ఆమెతో స్నేహం చేసుకొనేవాడు. కొంతకాలం స్నేహంచేసిన తరువాత ఇక ఓపికపట్టలేక, తాము ఆమెను ప్రేమిస్తున్నట్లు ఏదో విధంగా తెలియజేసేవారు. ఆమె అందరి ప్రేమల్నీ నిరాకరించింది. అందరితోటీ 'సోషల్'గా మూవయేది.' తదాధారంతో యువకులు ఆమెప్రక్క చేరేవారు. షికార్లకూ, సినిమాలకూ వెళ్లేవారు. తర్వాత కొంతకాలానికి - "డియర్ నేను నిన్ను ప్రేమిస్తున్నా, నువ్వొక దేవతవు. నీవులేని నా జన్మ వృథా!" అని ఎదుటనో, ఉత్తరాల ద్వారానో తెలియజేసుకొనేవారు. అంతటితో వారిమైత్రికి అంతరాయం ఏర్పడేది.

ఆ తర్వాత అనిపించింది నాకు ఈమె నిజంగా ఉత్తమురాలని. యువకులు నేర్చిన మాటలకు, ప్రేమించే పద్ధతులకు, ఎత్తుగడలకూ లొంగకుండా, ఇంత నిబ్బరంగా నిశ్చలంగావున్న ఈ సాధ్వి యువతులకు ఆదర్శయువతి అనుకొన్నాను. అయితే నా మట్టుకు నేను మాత్రం ఆమెను ఏనాడూ కోరివుండలేదు. ఆ వాంఛే నాలోలేదు. అయితే ఆమె నా

ప్రేమను అర్థించివుంటే నూటికి నూరుపాళ్లు కాదని వుండను.

వరూధినిలాంటి ప్రబంధకన్య కాకపోయినా మనోరమ చక్కగా వుంటుంది. కుబేరునికి కాకపోయినా ఒకస్థితిపరునికి కూతురై జన్మించింది. అందులో ఈమె 'ఏకైక కుమార్తె' మా మామయ్యకు.

ఇక నేనా ... సరేసరి! మానాన్న ఒకస్కూలు మేష్టారు. అప్పట్లో మా మామయ్యవాళ్లుకూడా మాలాంటి వాళ్లేనట. అంచేత మా అమ్మను మా నాన్నగారి కివ్వటం జరిగింది. అప్పటిలో మా నాన్నగారిలాంటి నెలజీతంతీసే వరుడు లభించడమే ఒక పెన్నిధి లభించినట్లయిందట వారికి! మా అమ్మ తమ్ముడే ఈ మామయ్య.

చిన్నప్పుడు చాలామార్లు మా మామయ్య వూరికి వెళ్ళాను. ఏనాడూ నన్నాయన ఆప్యాయంగా హృదయ పూర్వకంగా పలకరించినట్లు నాకు జ్ఞాపకం లేదు. అలాంటివ్యక్తి, ఈ నాడు హఠాత్తుగావచ్చి, ఇంతటి ప్రియంగా మాట్లాడుతుంటే ఆశ్చర్యం వేయదామరి!

ఆయన నన్ను గురించి నలుగుర్లో హీనంగా మాట్లాడడం నేనెరుగుదును. ఎంతలో ఎంతమార్పు. ఆశ్చర్యకరమైనమార్పు! మిమ్మల్ని ఒక నాడు చెప్పుతో చావమోదిన మనిషి, మరొకనాడు మిమ్మల్ని పూజించడానికి పూనుకొంటే మీ కెలా వుంటుంది? నేను ఆ నాటినుంచీ ఈ నాటివరకూ ఒకే విధంగా వున్నాను. కాదంటే ఆ నాడు ఒక విద్యార్థిని, ఈ నాడు చదువు పూర్తిచేసి ఉద్యోగం చేస్తున్నాను. అంతే!

ముందులేని పెద్ద ఐశ్వర్యంగానీ, పెద్ద హోదాగానీ, లేదా అదనంగా మరే అర్హతగానీ ఈ నాడు వొరగలేదు. అలాంటప్పుడు ముందులేని అభిమానం ఇప్పుడు ఎక్కట్నుంచీ వచ్చింది! పోనీ బంధుత్వం మీద, అభిమానం పుట్టిందనుకొందాం మామయ్యకు! మనోరమ నన్ను చేసుకోడానికి ఎలా అంగీకరిస్తుంది? ఆమెకు ఇష్టంలేనిది మామామయ్య ఇంతదూరం అదే పనిగా వస్తాడా!

అమ్మవచ్చి మామయ్యనుచూసి అదిరిపోయింది. నాన్న ఆయన దగ్గర చాలాకాలంక్రితం నా చదువు కోసం 'రెండువేలు' తెచ్చాడు! ఆ డబ్బును వసూలుచేసుకెళ్లడానికి వచ్చాడేమో. అలా అయితే కొంపమునిగినట్లే అనుకొన్నట్లుంది అమ్మ కొద్ది భయంతో, కోపంతో తీవ్రంగా ఆయనవైపు చూసింది, ఒక నిముషంవుండి—

"ఎప్పుడొచ్చావురా!" అంది అనలేక.

"ఇప్పుడే వచ్చానక్కయ్యా! పెళ్ళి విషయం మాట్లాడాలని వచ్చాను. మళ్ళీ ఇప్పుడే వెళ్లాలి..." అన్నాడు మృదువుగా మామయ్య.

"పెళ్లెవరికీ" ఆత్రుతతో ప్రశ్నించింది అమ్మ. నేను అమ్మకేసిచూసి చిన్నగా నవ్వాను.

"ఎవరికేమిటి? నీ కొడుక్కి, నా కూతురికీనూ" అన్నాడు మామయ్య గంభీరంగా నవ్వుతూ.

"ఆఁ ... నిజం ఎంత దయరా నీకు మేనల్లుడి మీద ..." అంది అమ్మ వ్యంగ్యంగా! మామయ్య బాధ పడ్డట్లగుపించాడు. ముఖంలో హఠాత్తుగా రంగుమారి, మరికాసేపటికి యథాస్థితికి రాగలిగాడు.

"అసలు నాకు ఆదినుంచీ రామంమీద మంచి అభిప్రాయంవుంది. అమ్మాయిని రామానికి ఇవ్వాలనే ఏనాటినుంచో అనుకొంటున్నాను. ఇప్పుడు సమయం వచ్చింది గనక, ఇప్పుడేవచ్చి చెబుతున్నాను. ఈ విషయం ముందే చెప్పడం బావుండదని ... ఇంత కాలం పరధ్యానంగా వున్నాను."

పచ్చి అబద్ధం! ఏమూర్ఖుడూకూడా ఈ విషయాన్ని విశ్వసించలేడు, మా నాన్నని ఎదుట ఈ మనిషి హేళనగా మాట్లాడడం నేను నా చెవులారా విన్నాను. తన కూతుర్ని ఏమహావ్యక్తికో యిచ్చి చేస్తానని ఆయన ప్రగల్భాలు పలుకుతుండటంకూడా నేనే విన్నాను. వేరే సాక్ష్యమే అక్కర్లేదు.

ఒకమారు పండుగకు నన్ను ఆహ్వానించింది మనోరమ. నేను వెళ్ళాను, నేను గదిలో కూర్చుని ఏదో పత్రికను త్రిప్పుతున్నాను. కాఫీ తెస్తానని మనోరమ వంటింటివేపు వెళ్ళింది. మధ్యలో మామయ్య

ఎదురయి అంటున్నాడు.

“వాడిని ... ఆ దరిద్రుణ్ణి ఎందుకు రానిచ్చావు ఇంటికి, ఇలాంటి వెధవల్నంతా ఇంట్లో చేరుస్తూ వుంటే మన పరువు మర్యాదలు నిలుస్తాయా ... డిగ్నిటీ చెడుతుంది...” మనోరమ ఆయన మాటల్ని విని ఫించుకోనట్లుంది. మరో ఐదునిముషాల్లో విలాసంగా కాఫీ తీసుకొచ్చింది. నేను అప్పుడే లేచివచ్చేద్దామనుకొన్నాను. అయితే మనోరమ సత్ హృదయానికి సలాము కొట్టాల్సి వచ్చింది. వెంటనే వచ్చేస్తే మనోరమ బాధపడుతుంది. అందుకని వుండిపోయాను. మనోరమ ఒక అర్ధగంటసేపు ఏవేవో కబుర్లు చెప్పింది, పరధ్యానంగా వింటూ, అక్కడక్కడా ఒకొక్క మాట వేశాను. ఆ తర్వాత ఆమె దగ్గర వీడ్కోలు తీసుకొని వచ్చేశాను. మళ్లీ నాలుగయిదుమార్లు పిలిచింది. నేను వెళ్ళదలచుకోలేదు. వెళ్లలేదుకూడాను. మళ్ళీవెళ్లి అవమానింపబడడంకంటే నోరుమూసుక రూములోపడి వుండటం మంచిదనుకొన్నాను.

ఆ తర్వాత అంటే ఫైనల్ ఇయర్‌లో కొంత గలబా జరిగింది. ఒక కాలేజీ లెక్చరర్‌తో మనోరమ ప్రేమ, ప్రేమకలాపం సాగుతున్నట్లు ప్రచారం జరిగింది. ఒక రోజు కాలేజీ ఆవరణలో మనోరమ ఆ లెక్చరర్ని దుర్భాషలాడుతూ వుండటంచూసి విన్న కొందరు మనోరమను నిర్దోషిగానూ, నిష్కల్మష హృదయగానూ తీర్మానించారు. ఆ కొందరిలో నేనూ ఒకణ్ణి. లెక్చరరుగారికి మాత్రం ఆ అపవాదు శాస్వతంగా వుండిపోయింది. ఆయన మనోరమను వంచించడానికి యత్నించినట్లూ, తిరస్కరింపబడి అవమానింపబడినట్లూకూడా పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం జరిగింది.

3

కాఫీ తీసుకరావడానికేమో అమ్మ లోపలి కెళ్లింది. నాన్న ఇంచాకా విస్తుపోయి కూర్చుండిపోయివుండి, చాల సేపటికి తేరుకొని సంభాషణను వుపక్రమించాడు.

“చాల సంతోషించదగినవార్త తెచ్చావుగానీ. అంతా ఎలా వున్నారు. ఈ మధ్య అక్కగారికి జబ్బు చేసిందన్నారు. మీ అక్కయ్య వెళ్ళిచూసి రావాలన్నది. ఇక్కడ నాకు పనులు తొందరగా వుండటం మూలంగా పూర్తి సమాచారం తెలిసినతర్వాత వెళ్దువులేయని ఆపేశాను” అన్నాడు నాన్న మామయ్య మళ్ళీ బాధపడ్డట్లుండి, రెండు నిముషాలు ఏంమాట్లాడలేకపోయాడు. ముఖంరంగు మారింది, కళ తగ్గింది.

‘ఇప్పుడేం ఫరవాలేదు. ఆ మధ్య యేదో చిన్న జబ్బుచేసింది అంతే” అని ఇంటికప్పుకేసి చూశాడు. కప్పు వెదుర్లలోంచి సన్నటిదుమ్ము రాలింది. తల వంచి కళ్లు తుడుచుకొన్నాడు. దుమ్మురాలితే వచ్చే కంటినీటికంటే అధికంగా కళ్ళనీళ్లు వచ్చినట్లుంది.— పంచ చాలా తడిసింది.

ఇంతలో అమ్మ కాఫీ తెచ్చింది. కాఫీ రుచి చూసి క్రిందవుంచి నా వేపు చూశాడు. నేనింతవరకూ ఓ మూల చిన్నపాత స్టూలుమీద కూర్చుని, వారపత్రిక ముఖానికి అడ్డుంచుకొని, వోరచూపులు చూస్తూ (అమ్మాయిలాగా) చదువుతున్నట్లు నటిస్తున్నాను.

“రామం!” అన్నాడు మృదువుగా అనాలనే ప్రయత్నంలో విఫలుడై.

పత్రికను క్రిందికితీసి. “ఏంమామయ్యా” అన్నాను.

“వెంటనే ప్రయాణమవు, ఇప్పుడే వెళ్దాం. మనోరమ నిన్ను వెంటనే తీసుకరమ్మంది” అన్నాడు. నేను అలాగేనని లేచి రూముకెళ్ళాను. చక్కటి చల్లటి ఆలోచనలు తెరలు తెరలుగా వస్తూవుంటే, బుజ్జి గాలిలో తేలిపోతున్నట్లనిపించింది.

ముఖం కడుక్కొని వచ్చి బట్టలు మార్చుకొని, క్రాపు సరిచేసుకొని తయారయ్యాను. ప్రదర్శనకు రెడీ అయిన బొమ్మలాగా. పెన్ తీసి జేబులో వుంచుకొని మామయ్య దగ్గరికి వెళ్ళాను. వస్తానంటూ లేచారాయన. ఇద్దరం బయలుదేరాము. డ్రైవరు స్టార్ట్ చేశాడు. మామయ్య ముందు కూర్చున్నాడు. నేను వెనుకసీట్లో కూర్చున్నాను బండికదిలింది.

ఇంతకు ముందే పెండ్లిచూపులకు వెళ్లి వచ్చాను. అక్కడ నేనుగనక ఊఁ అని అన్నట్లయితే పరిస్థితిఎలా

వుండేది! ఎందుకో నాకా అమ్మాయి నచ్చలేదు మరి! ఇంటికి వెళ్ళి వుత్తరం వ్రాస్తామండీ అని వచ్చేశాము. ఈ మాటతో మా అభిప్రాయం తెలుసుకొని వుంటారు బహుశా...!

మనోరమను నాకివ్వడానికి దోహదమిచ్చిన పరిస్థితులేవో కొత్తగా ఏర్పడివుండాలి! లేకపోతే నాకీ ఛాన్సు తగిలేదిగాదు. నేను మనోరమను హృదయ పూర్వకంగా సంతోషంతో స్వీకరించగలను.

నేను అప్పట్లో ఒక భాగ్యవంతుడుగా వుండి వుంటే తప్పకుండా ఆమెను ప్రేమించే వుండేవాణ్ణి. ఆమెను ఆకర్షించడానికి సర్వవిధాలా యత్నించి వుండేవాణ్ణి. నా దరిద్రం మాత్రమే ఆమెను నాకు దూరం చేస్తూ వచ్చింది. ఈ నాడు అయాచితంగా 'అదృష్ట'మనే అందాలరాణి నన్ను వరిస్తోంది. ఇందుకు కారణాలు ఏవైనా కానీగాక, మనోరమను వరించి తీరుతాను... ......!

ఈ నిశ్చయానికి వచ్చేసరికి మనోరమ సుందర మూర్తి నా హృదయ ఫలకంపై నృత్యం చేయనారంభించింది. ఆమె నడకలో, కదలికలో, ఆమె కట్టే సన్నటి చీరలో ... ఆమె నయనాల్లో ఆ ముఖంలో ఆ చిలిపినవ్వులో ..ఆమె సహజమైన కలుపుగోలుతనంలో, నిష్కాపట్యంలో, నిగర్వమైన సంభాషణలో, నిరాడంబరనడవడిలో నాకు అందం గోచరించింది; ఆకర్షణాకనిపించింది. అదివరకు ఆమె రూపురేఖల్ని గూర్చి నేను ఆలోచించలేదు. ఇప్పుడు ఆలోచించవలసిన తరుణం వచ్చింది గనుక హృదయం ఊయలలూగింది. చల్లగా మెల్లగా గగన వీధిలో విహరింపసాగింది.

మనోరమను చూచి చాల కాలమైంది. అప్పటికే వికసించి, వికశిస్తూన్న ఆమె యౌవన కుసుమం, నేడు ఇంకా వికసించి తన ఘుమఘుమల్ని వెదజల్లుతూ వుండవచ్చు. ఏమయినా నేను అదృష్టవంతుడననే భావం ఏమూలో వుద్భవించి నన్ను ఉర్రూతలూగించింది. నేనా రోజుల్లోనే మనోరమను ప్రేమించి వుంటే, తప్పక ఆమె నా ప్రేమ మాలను స్వీకరించి నన్ను మనసార ప్రేమించి, నన్నలరించి, ఇద్దరం ప్రేమికులుగా వివాహం చేసుకొని వుండేవారం! ఆమె నాపట్ల ప్రదర్శించిన వైఖరిని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొంటే, అప్పుడున్నుంచీ, ఆమె నన్ను ప్రేమిస్తూ వుండేదేమోనని కూడా అనిపించింది.

కారు ఆగింది.

“హల్లో రామం” అన్నప్పుడు మధుర స్వరం వినిపించింది. కిలకిలా నవ్వుతూ మనోరమ నా చేయి అందుకొని, ఆహ్వానించింది. అప్పుడు ఆమె చేయి వణకడం నేను గమనించాను. కారుదిగి ఆమెను వెంబడించాను. ఒక గదిలోకి తీసుకెళ్ళింది నన్ను.

చక్కగా అలంకరింపబడివుందా గది. నన్ను గదిలో కూర్చోబెట్టి బీరువానుంచి ఒక కవరు తీసింది. ఆ కవరు ఆమె చేతికి తీసుకొన్నప్పుడు, ఆమె ముఖాన్ని సిగ్గుదొంతరలు కప్పివేసినయ్. కవరును నా ముందుంచింది. ఆమె కనుగొలకుల్లో ఎంచేతో అశ్రువులు నిండినయ్. కళ్ళలోకి చూశాను. ఆమె కళ్లువాల్చి తలకూడావాల్చి కూర్చుంది. ఏదో పుస్తకం తీసుకొని ముఖానికి అడ్డంవుంచుకొంది. మధ్యలో ఒక పేజి తెరిచి చూస్తూవుంది. నేను తొందరపాటుచెంది, కవరుమీది పేరు, నా పేరై వుంటం చూసి, కవరు తెరిచి అందులోని కాగితాలు తీశాను. అదొక వుత్తరం.

రామం !

అన్యదా భావించవద్దు. ప్రస్తుత పరిస్థితిలో నీ ఎదుట మాట్లాడలేకపోతున్నందుకు క్షమించాలి. నా హృదయం, గాయాలతో కూడివుంది. నీ మధుర వాక్కులు వింటేగాని ఆ గాయపడిన హృదయం ఆరోగ్యం పొందజాలదు.

నేను నిన్ను ఏనాటినుంచో ప్రేమిస్తున్నాను, నువ్వు గ్రహించలేకపోయావు. నీతో ఎంతో సన్నిహితంగా వుండాలని ప్రయత్నించాను. నువ్వు మాత్రం నీ వెవరో, నేనవరో అన్నట్లు, సాధ్యమయినంత దూరంగా వుండటానికే ప్రయత్నించావు. అందుకు కారణం - మా నాన్న ప్రవర్తన అనికూడా నాకు తెలుసు. నిన్నూ, మీ కుటుంబాన్నీ కూడా

నాన్న ఇంతవరకూ చాల నీచభావంతో చూస్తూవున్నాడన్న విషయం వాస్తవమే. ఆయన తన సంపతిని చూసుకొని గర్వపడుతూ, సామాన్యుల్ని మరిచాడు. సామాన్యుల్లోకూడా రత్నాల్లాంటి వారుంటారనే విషయం ఆయనకు తెలియకపోయింది. నాకు ముఖ్యమైంది బంధుత్వంకాదు-నిన్నుగూర్చి, నీ వ్యక్తిత్వాన్నిగూర్చి నాకు బాగా తెలుసు. నేను తెలుసుకోగలగడం, నిజంగా అది నా అదృష్టం. ఆదినుంచీ నీ ప్రవర్తన చూస్తూనే వున్నాను. నువ్వు ఏనాడూ మా నాన్న ఆస్తిపాస్తులకు విలువయిచ్చి వుండలేదు. నీకు నిజంగా డబ్బుమీద కాంక్ష వున్నట్లయితే, నన్ను ఆకర్షించడానికి ప్రయత్నించివుండేవాడవు. నువ్వలా ప్రయత్నించనందుకే, నాకు నీ హృదయ పవిత్రత తెలిసివచ్చింది. నాకు నీ లాంటివాడే కావాలి. కేవలం మా నాన్న డబ్బుకు ఆశపడి, నన్ను పెళ్ళి చేసుకొనువారు, ఆ డబ్బు హరించిపోతే, నన్ను నీచంగా చూడవచ్చుగదా ?

నన్ను ప్రేమిస్తున్నట్లు ఎంతోమంది యువకులు నా ముందు నటించారు. సోదరులుగా నేనెంచిన ప్రతివాడూ నన్ను తమ ప్రేయసిగా చేసుకోజూశారు. ఆడది ఏమాత్రం చనువిచ్చినా, తదాధారంతో యువకులు ఎంత నీచానికి పూనుకొంటారో నేను బాగా తెలుసుకోగలిగాను. అయినా ఆ విషయాన్ని బహిరంగపరచకుండా, కాస్త జాగ్రతగా మెలగుతూ, మామూలుగానే వుంటూ వచ్చాను.

నాకు పెళ్ళిచేయాలన్నాడు నాన్న. రామాన్ని తప్పించి మరొకర్ని చేసుకోలేనని చెప్పాను. ఆయన ఆపాదమస్తకం కంపించిపోయాడు. అమ్మకూడా అసహ్యపడింది.

"అలాంటి దరిద్రునికి నిన్ను కట్టబెడుతామా" అన్నాడు నాన్న కోపంగా.

"ఇదంతా వాడిపన్నాగమే. లేకపోతే యిది వాణ్ణి కట్టుక ఏడుస్తానంటుందా ? " అంది అమ్మ. ఇద్దరూ నన్ను తెగదూషించారు. ఎవరో ఒక ఇంజనీరుకు ఇచ్చి చేస్తానన్నాడు నాన్న. నేను చేసుకోనన్నాను. చచ్చినట్లు చేసుకతీరాలన్నాడు. "పెళ్ళి చేసుకోవడం నేనుగానీ మీరుకాదని" గట్టిగా చెప్పాను. దానితో మహాకోపం వచ్చిందాయనకు. నన్ను నోటికొచ్చినట్లల్లా తిట్టాడు.
నేను మన పొట్టి శ్రీరాములుగారిలాగాని రాహారవ్రతం పూనేశాను. అమ్మ నా మీద అప్పటికి సానుభూతి చూపించింది. నాన్నను అంగీకరింపజేసింది.

రామం ! నువ్వు తప్పక, అంగీకరించగలవనే విశ్వాసం నాకువుంది గనకనే, నేను ధైర్యంగా ఇంట్లో పోరాడాను. నీ పవిత్ర హృదయానికి తలొగ్గుతాను.

కరుణించురామం !

మీ

'మనో'

ఉత్తరాన్ని అడ్డం తొలగించకుండా కొద్దిసేపు ఆలోచించాను. ఆమెతో ఎలా మాట్లాడాలో తోచలేదు.

"రామం" అన్న మనోరమ పలుకులతో ఉత్తరం దించి, తలెత్తి చూశాను. ఆతృతతో చూసింది నా ముఖంలోకి. "మనో ... " అన్నాను అప్రయత్నంగా నవ్వుతూ. ఆ నవ్వు నా కెలా వచ్చిందో... నాకే ఆశ్చర్యం.

"ఏమంటావ్ ? " మనోరమ ప్రశ్న.

"ఏమంటాను ... నీ లాంటి అందాలరాణి, అయాచితంగా..."

"రామం!" అంటూ వచ్చి నా మెడ కౌగలించుకొంది. దగ్గరకు లాక్కుంటూ వుండగా ఆవరణలో కోయిల జయగీతి పాడింది!